

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Om Begrebet Ironi

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. I. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bi-txt-shoot-ida8cb644e-654e-48a2-bad6-6f851fa42aef.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Men *Virkeligheden* er ogsaa for Individet en *Opgave, der vil realiseres*. Her skulde man nu troe, at Ironien ret maatte vise sig fra sin fordeelagtige Side; thi da den var kommen ud over al given Virkelighed, skulde man troe, at den maatte have noget Godt at sætte istedetfor samme. Det er imidlertid ingenlunde Tilfældet; thi som det lykkes Ironien at overvinde den historiske Virkelighed ved at gjøre den svævende, saaledes er Ironien selv til Gjengjæld bleven svævende. *Dens Virkelighed er blot Mulighed*. For at nemlig det handlende Individ skal være istand til at løse sin Opgave i at realisere Virkeligheden, maa det føle sig indordnet i en større Sammenhæng, maa føle Ansvarets Alvor, maa føle og respectere enhver fornuftig Conseqvents. Dette er Ironien fri for. Den veed sig i Besiddelse af Magt til, naar det saa synes den, at begynde forfra; ethvert Foregaaende er ikke noget bindende Foregaaende, og ligesom Ironien i theoretisk Henseende i uendelig Frihed nyder sin critiske Glæde, saaledes nyder den i practisk Henseende en lignende guddommelig Frihed, der ingen Baand, ingen Lænker kjender, men tøilesløs og overgiven leger, boltrer sig som en Leviathan i Havet. Fri er Ironien vistnok, fri for Virkelighedens Sorger, men ogsaa fri for dens Glæder, fri for dens Velsignelse; thi da den intet Høiere har end sig selv, kan den ingen Velsignelse modtage; thi det er bestandig den Mindre, der velsignes af den Større. Denne Frihed er det, at Ironien attraaer. Den vaager derfor over sig selv, og frygter Intet mere, end at et eller andet Indtryk skal overvælde den; thi naar man er saaledes fri, da først lever man poetisk, og det var som bekjendt Ironiens store Fordring, at man skulde *leve poetisk*. Men ved at leve poetisk forstod Ironien noget Andet og Mere, end hvad ethvert fornuftigt Menneske, der har nogen Agtelse for et Menneskes Værd, nogen Sands for det Oprindelige, der er i et Menneske, ved dette Udtryk tænker paa. Den forstod derved *ikke* den kunstneriske Alvor, der kommer det Guddommelige i Mennesket tilhjelp, der taus og stille lytter til det Eiendommeliges Stemme i Individualiteten, aflurer det dets Bevægelser, for nu ret at lade dette komme til Raadighed i Individet, og lade hele Individualiteten harmonisk udvikle sig til en plastisk, i sig selv afrundet Skikkelse. Den forstod derved *ikke*, hvad den fromme Christen tænker paa, naar han bliver sig bevidst, at Livet er en Opdragelse, en Dannelse, der dog vel at mærke ikke skal gjøre ham til noget ganske Andet, (thi den Christnes Gud er ikke i Besiddelse af den uendelige negative Almagt som Muhamedanerens, for hvem et Menneske saa stort som et Bjerg, en Flue saa stor som en Elephant er ligesaa mulig, som et Bjerg saa lille som et Menneske, og en Elephant saa lille som en Flue, da Alt ligesaa godt kan være ganske anderledes end det er), men netop skal udvikle de Spirer, Gud selv har nedlagt i Mennesket, da den Christne veed sig som den, der har Realitet for Gud. Her kommer den Christne ogsaa Gud tilhjelp, bliver ligesom hans Medarbejder i at fuldføre den gode Gjerning, Gud selv har begyndt. Den nedlagde derved *ikke* blot en Protest mod al den Usselhed, der ikke er andet end et jammerligt Product af sin Omgivelse, mod alle de Dusinmennesker, som Verden destoværre er riig nok paa, men den vilde noget Mere. Eet er nemlig at digte sig selv, et Andet at lade sig digte. Den Christne lader sig digte, og i denne Henseende lever en enfoldig Christen langt mere poetisk, end mangt et meget begavet Hoved. Men ogsaa den, der i græsk Forstand digter sig selv, anerkjender, at der er sat ham en Opgave. Det er ham derfor i høi Grad magtpaaliggende at blive sig det Oprindelige, der er i ham, bevidst, og dette Oprindelige er den Grændse, indenfor hvilken han digter, indenfor hvilken han er poetisk fri. *Individualiteten* har saaledes et *Formaal*, der er dens absolute *Formaal*, og dens Virksomhed gaaer netop ud paa at realisere dette *Formaal*, og under og i denne Realisation at nyde sig selv, det vil sige, dens Virksomhed er at blive für sich, hvad den er an sich. Men ligesom Dusinmenneskerne ikke have noget an sich, men kunne blive til hvad det skal være, saaledes har Ironikeren det heller ikke. Det er imidlertid ikke, fordi han blot er et Product af sin Omgivelse, tværtimod han staaer over al sin Omgivelse; men for ret at kunne leve poetisk, for ret tilgavn digterisk at kunne skabe sig selv, *maa Ironikeren intet an sich have*. Saaledes synker Ironien selv ind under det, den meest bekvæmper; thi en Ironiker faaer en vis Lighed med et aldeles Prosa-Menneske, kun at Ironikeren har den negative Frihed, hvorved han staaer digterisk skabende over sig selv. Derfor bliver Ironikeren som oftest til Intet; thi for Mennesket gjelder, hvad der ikke gjelder for Gud, at af Intet bliver Intet. Men Ironikeren bevarer bestandig sin digteriske Frihed, og naar han mærker, at han bliver til Intet, saa digter han det med; og det hører som bekjendt med til de poetiske Stillinger og Ansættelser i Livet, som Ironien gjorde gjeldende, ja det er den fornemste af dem Alle, den at blive til slet Intet. En Taugenichts er derfor i den romantiske Skoles Poesi altid den meest poetiske Person, og hvad de Christne, især i bevægede Tider, saa ofte tale om, at blive en Daare i Verden, det realiserede Ironikeren paa sin Viis, kun at han ikke føler Noget til Martyriet, thi for ham er det den høieste poetiske Nydelse. Men den uendelige digteriske Frihed, der allerede er antydet derved, at det at blive til slet Intet er taget med, yttre sig ogsaa paa en mere positiv Maade, thi det ironiske Individ har som oftest i *Mulighedens Form gjennemløbet* en Mangfoldighed af Bestemmelser, levet sig digterisk ind i dem, førend det ender ved Intet. I Ironien er Sjælen, ligesom efter Pythagoras' Lære i Verden, altid paa Vandring, kun at den ikke behøver saa lang Tid. Men staaer den end tilbage i Tid, saa har den maaskee Fortrinet i Bestemmelsernes Mangfoldighed, og der er vist mangen Ironiker, der, før han fandt Hvile i Intet, har gennemgaaet langt mærkværdigere fata end den Hane, der forekommer hos Lucian, og som først havde været Pythagoras selv, derpaa Aspasia, den tvetydige Skjønhed i Milet, derpaa Cynikeren Krates, derpaa en Konge, en Tigger, en Satrap, en Hest, en Allike, en Frø, og tusind andre Ting, som vilde være for vidtløftigt at fortælle, endelig en Hane, og det mere end eengang, fordi den fandt mest Behag deri. For Ironikeren er Altting muligt. Vor Gud er i Himlen, han gjør Alt hvad ham behager; Ironikeren er paa Jorden, han gjør Alt hvad ham lyster. Imidlertid kan man ikke fortænke Ironikeren i, at det er saa vanskeligt for ham at blive til Noget; thi naar man har en saadan uhyre Mulighed for sig, er det ikke let at vælge. Til Afvexling finder Ironikeren det rigtigt, at lade *Skjebnen og Tilfældet* afgjøre. Han tæller derfor ligesom Børnene paa Fingrene: Edelmann, Bettelmann o. s. v. Men da dog alle slige Bestemmelser blot have Mulighedens Gyldighed for ham, saa kan han næsten ligesaa hurtigt som Børnene gennemløbe den hele Scala. Det der

imidlertid koster Ironikeren Tid, er den Omhu han anvender paa *at costumere sig rigtigt*, i Forhold til den poetiske Person, han selv har digtet sig at være. I denne Henseende har Ironikeren Kundskab og altsaa et betydeligt Parti Maskeradedragter til behageligt Udvalg. Snart gaaer han med en romersk Patriciers stolte Mine, indsvøbt i en bebræmmet Toga, eller han sidder med romersk imponerende Alvor paa en sella curulis; snart skjuler han sig i en bodfærdig Pillegrims ydmyge Dragt; snart sidder han med Benene overkors som en tyrkisk Pascha i sit Harem; snart flakker han omkring let og fri liig en Fugl, som en kjælen Citharspiller. Det er dette, Ironikeren mener, naar han siger, at man skal *leve poetisk*, det er dette, han opnaaer ved at digte sig selv.